

Warszawa, 22 lipca 2021 r.

Prof. dr hab. Adam Glapiński
Prezes Narodowego Banku Polskiego

**Sprawozdanie z działalności
Narodowego Banku Polskiego w 2020 roku**

Panie Marszałku, Wysoka Izbo, Szanowne Panie Posłanki, Szanowni Panowie Posłowie.

Jako Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Rady Polityki Pieniężnej mam zaszczyt przedstawić *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2020* oraz *Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2020 roku*. Oczywiście ze względu na wprowadzone ograniczenia czasowe omówię tylko główne elementy tego sprawozdania.

Panie Marszałku, Wysoka Izbo!

Wybuch pandemii w zeszłym roku doprowadził do największego od dekad załamania aktywności gospodarczej na całym świecie. W celu łagodzenia skutków pandemii w wielu krajach rządy oraz banki centralne podjęły całkowicie bezprecedensowe działania antykryzysowe.

Również w Polsce pandemia oraz restrykcje z nią związane doprowadziły do silnego spadku aktywności gospodarczej w ubiegłym roku. Groziła nam nie tylko bardzo głęboka recesja, ale też trwałe obniżenie potencjału polskiej gospodarki, groziła nam upadłość wielu firm, silny wzrost bezrobocia i spadek dochodów Polaków na dłuższy czas. Ponadto w średnim okresie inflacja spadłaby poniżej celu Narodowego Banku Polskiego.

Dlatego Narodowy Bank Polski jako jeden z pierwszych banków centralnych w Europie, także na świecie wprowadził działania, których celem było wsparcie polskiej gospodarki w obliczu pandemii.

Po pierwsze, w 2020 roku trzykrotnie obniżyliśmy stopy procentowe, w tym stopę referencyjną łącznie o 1,4 punktu procentowego, do poziomu 0,1 procent. Po drugie, uruchomiliśmy strukturalne operacje otwartego rynku, polegające na skupywaniu na rynku

wtórnym obligacji skarbowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa. W ramach tych operacji do końca czerwca 2021 roku skupiliśmy łącznie obligacje o wartości prawie 136 miliardów złotych. 136 miliardów złotych po raz pierwszy w historii polskiego banku centralnego. Po trzecie, obniżyliśmy stopę rezerwy obowiązkowej. Po czwarte, udostępniliśmy bankom kredyt wekslowy. I wreszcie, w obliczu silnej aprecjacji złotego – szybkiej i silnej, Narodowy Bank Polski dokonał interwencji na rynku walutowym, wzmacniając oddziaływanie wcześniejszego poluzowania polityki pieniężnej.

Panie Marszałku, Wysoka Izbo!

Jakie są dziś efekty naszej polityki w zeszłym roku? Nie ulega wątpliwości, że działania NBP ograniczyły koszty pandemii dla polskiej gospodarki, dla polskich firm, a przede wszystkim dla wszystkich Polek i Polaków. Dzięki naszym decyzjom istotnie spadło oprocentowanie kredytów. W rezultacie wydatki gospodarstw domowych i firm na obsługę zaciągniętych kredytów zmniejszyły się o 7 miliardów złotych w skali roku. Ponadto istotnie obniżyła się rentowność obligacji skarbowych oraz gwarantowanych przez Skarb Państwa i utrzymana została płynność rynku wtórnego tych obligacji.

Pozwoliło to na natychmiastowe uruchomienie wypłat środków dla polskich przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w ramach rządowych tarcz antykrzysowych. Łącznie od początku pandemii wypłacono w ich ramach około 140 miliardów złotych.

W rezultacie spadek realnego PKB w ubiegłym roku wyniósł w Polsce zaledwie 2,7 procent i był ponad dwukrotnie mniejszy niż średnio w Unii Europejskiej. Ponadto nie wzrosło istotnie bezrobocie, dzięki czemu należy dzisiaj do najniższych w całej Unii Europejskiej. Jednocześnie wyniki finansowe większości firm są bardzo dobre, a realne dochody Polaków cały czas rosną. Co najważniejsze, wszystkie prognozy wskazują, że nie tylko w bieżącym roku, ale też w przyszłych latach, w kilku przyszłych latach, mamy szansę na bardzo silny wzrost gospodarczy.

Warto podkreślić, że działania NBP nie tylko skutecznie wsparły polską gospodarkę, w tym jej obecne ożywienie, lecz także istotnie zmniejszyły koszty programów antykrzysowych dla budżetu, a zatem i dla polskiego podatnika. Oszczędności budżetu państwa z tego tytułu są szacowane na ponad 7 miliardów złotych, i to tylko w ubiegłym roku,

o którym mówię. Ponadto w 2020 roku NBP zasilił budżet państwa kwotą 7,4 miliarda złotych, pochodzących z wypracowanego zysku.

Panie Marszałku, Wysoka Izbo!

W ostatnich miesiącach, obawy o kondycję polskiej gospodarki ustąpiły w wielu komentarzach trosce o wzrost inflacji. W ostatnich miesiącach tego już roku. Inflacja rzeczywiście wzrosła, co oczywiście jest przedmiotem wnikliwych analiz NBP. Jednak podwyższony poziom inflacji jest przejściowy, a za jej znaczny wzrost w ostatnim półroczu – który dotyczy zresztą wielu gospodarek na całym świecie – odpowiadają głównie czynniki niezależne całkowicie od polityki pieniężnej NBP. Roczną dynamikę cen podwyższa przede wszystkim globalny wzrost cen surowców, który jest silnie wzmacniany przez tak zwany efekt bazy statystycznej, ponieważ wszystko mierzymy do okresu rok wcześniej. Do tego wciąż odczuwamy skutki pandemicznych zaburzeń dotyczących transportu międzynarodowego i globalnych łańcuchów dostaw. Do wzrostu cen w Polsce istotnie przyczyniły się także czynniki regulacyjne, w tym znaczne zwiększenie opłat za wywóz śmieci oraz podwyżka cen prądu na skutek unijnej polityki racjonowania uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

Chcę zdecydowanie podkreślić, że wspomniane czynniki są całkowicie niezależne od jakichkolwiek działań NBP, a także od krajowej koniunktury. Odpowiadają one przy tym w całości, to podkreślam, w całości za przekroczenie celu inflacyjnego NBP. Gdyby ich nie wziąć pod uwagę znajdujemy się poniżej celu, środka celu inflacyjnego. Prognozy wskazują, że wskutek oddziaływania tych czynników inflacja do końca bieżącego roku prawdopodobnie utrzyma się powyżej górnej granicy odchyień od celu inflacyjnego, jednak już w przyszłym roku się obniży.

Chciałbym przypomnieć, że zgodnie z realizowaną strategią polityki pieniężnej celem NBP jest utrzymanie inflacji na poziomie 2,5 procent z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie. I z tego się w pełni wywiązujemy. W dłuższym okresie inflacja utrzymuje się bowiem na poziomie zgodnym z celem NBP i taka też będzie w kolejnych latach. W okresie, w którym mam zaszczyt pełnić funkcję Prezesa NBP, inflacja w Polsce wyniosła średnio 2,1 procent, a więc była w pełni zgodna z celem inflacyjnym. W następnych latach – o ile nie pojawią się kolejne zewnętrzne szoki – inflacja

wróci do celu NBP. Będziemy nadal prowadzić politykę pieniężną, która wspiera zrównoważony wzrost gospodarczy i długofalowy rozwój gospodarczy Polski.

Panie Marszałku, Wysoka Izbo!

Pandemia COVID-19 stworzyła istotne zagrożenia nie tylko dla wzrostu gospodarczego i równowagi makroekonomicznej, lecz także dla stabilności całego systemu finansowego. Narodowy Bank Polski, we współpracy z Rządem i innymi instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego, podjął zdecydowane działania służące ograniczeniu ryzyka w tym obszarze.

Przede wszystkim NBP szybko zasilł sektor bankowy w płynność. Służyły temu głównie wspomniane już przeze mnie strukturalne operacje otwartego rynku i obniżenie obowiązkowej stopy rezerwy. Dobrą sytuację płynnościową sektora bankowego potwierdzają nie tylko wskaźniki płynności w tej chwili, ale także fakt, że w tym trudnym okresie nie było konieczności udzielenia żadnemu bankowi wsparcia płynnościowego w postaci kredytu refinansowego.

Z kolei obniżenie stóp procentowych NBP było korzystne dla podtrzymania dynamiki gospodarki i przyczyniło się do zmniejszenia obciążeń dotychczasowych kredytobiorców. Wraz ze wsparciem z tarcz finansowych i moratoriami, o których Państwo pamiętają, które zostały wprowadzone, wraz z tymi moratoriami spłat kredytów ograniczyło ryzyko silnego pogorszenia się jakości portfela kredytowego banków. Banki istotnie zwiększyły ostrożnościowo odpisy na ryzyko kredytowe, ale skala ich faktycznych strat kredytowych była dotychczas mniejsza, zasadniczo mniejsza niż obawialiśmy się na początku pandemii. Wystarczy sięgnąć do ówczesnych mediów.

Zmniejszeniu ryzyka nadmiernego ograniczenia kredytu przez banki służyło umożliwienie wykorzystania przez nie środków z tzw. bufora ryzyka systemowego. W marcu 2020 roku likwidację bufora rekomendował Ministrowi Finansów Komitet Stabilności Finansowej – organ makroostrożnościowy, któremu przewodniczę jako Prezes NBP. W efekcie banki otrzymały do dyspozycji ponad 30 mld zł kapitału, który do tej pory był niejako zamrożony w ich bilansach. Jednocześnie zastrzeżliśmy, że środki uwolnione z bufora nie mogą zwiększać zaplanowanych dywidend, lecz należy je przeznaczyć na pokrycie strat i

kredytowanie gospodarki. Rok 2020 sektor bankowy zakończył ze współczynnikiem wypłacalności ponad 20 procent – o ponad 1,3 punktu procentowego więcej niż w 2019 roku. Współczynnik wypłacalności wzrósł a nie zmalał. Było to właśnie wynikiem zatrzymania zysków przez banki.

Podsumowując, mimo skali szoku i wysokiej niepewności dotyczącej konsekwencji pandemii COVID-19 i cały ten kryzys okazuje się mniejszym zagrożeniem dla stabilności systemu finansowego w obliczu podjętych kroków przeciwdziałających, niż wydawało się to w zeszłym roku. Obecnie większe zagrożenie stanowią – coraz bardziej prawdopodobne – wysokie odpisy na ryzyko prawne kredytów walutowych udzielanych przez banki. NBP otrzymał od Sądu Najwyższego zapytanie w tej kwestii i odpowiedź z Narodowego Banku Polskiego została już przekazana.

Panie Marszałku], Wysoka Izbo!

Jako bank centralny państwa, Narodowy Bank Polski, jest odpowiedzialny za prowadzenie działalności emisyjnej i organizowanie rozliczeń pieniężnych. To zadanie zyskało szczególne znaczenie w ubiegłym roku, gdyż trwająca sytuacja epidemiczna w kraju wpłynęła na znaczny wzrost zapotrzebowania Polaków na gotówkę - znaczny, gwałtowny, szybki. W tych trudnych warunkach NBP sprostał logistycznym wyzwaniom, zapewniając sprawne i nieprzerwane zaopatrywanie banków w walutę polską. Dzięki temu Polki i Polacy mieli niezakłócony dostęp do gotówki poprzez bankomaty i placówki bankowe, co podtrzymywało społeczne zaufanie do państwa i jego instytucji.

Doświadczenia te pokazują, że w sytuacjach kryzysowych gotówka pełni nadal bardzo ważną rolę stabilizującą system finansowy. Mimo to, w czasie pandemii odnotowaliśmy przypadki odmowy akceptacji gotówki. W ocenie Narodowego Banku Polskiego taka sytuacja jest niedopuszczalna prawnie i społecznie. Dlatego, w celu zabezpieczenia powszechnej dostępności i akceptacji gotówki na rynku płatniczym, w listopadzie 2020 r. zapowiedziałem rozpoczęcie prac w zakresie opracowania Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego. Przygotowanie rozwiązań zapewniających szeroko pojęte bezpieczeństwo obrotu gotówkowego, należące do priorytetowych zadań NBP w 2021 r., zostało powierzone Radzie ds. obrotu gotówkowego przy Zarządzie NBP. Wymagało ono podjęcia dodatkowej

współpracy ze wszystkimi instytucjami publicznymi, właściwymi kompetencyjnie dla obszarów objętych Strategią oraz z przedstawicielami rynku gotówkowego.

Panie Marszałku], Wysoka Izbo!

Ubiegły rok obfitował także w wyzwania dla procesu zarządzania rezerwami dewizowymi. Musieliśmy się zmierzyć nie tylko ze wzrostem zmienności na rynkach finansowych, pogorszeniem wiarygodności kredytowej emitentów papierów wartościowych w warunkach silnego osłabienia koniunktury gospodarczej, ale także wzrostem ryzyka operacyjnego i rozliczeniowego w związku z przejściem wielu instytucji finansowych do trybu pracy zdalnej.

Mogę z dumą powiedzieć, że i w tym obszarze NBP wypełnił także bez zastrzeżeń swoje ustawowe zadania. Na koniec 2020 roku oficjalne aktywa rezerwowe Narodowego Banku Polskiego stanowiły równowartość niemal 126 mld euro, z czego istotną częścią jest zasób złota monetarnego, wynoszący prawie 230 ton. Zasób złota monetarnego wzrósł do poziomu 230 ton. Taka wielkość rezerw pozwoliła utrzymać na właściwym poziomie powszechnie stosowane wskaźniki adekwatności rezerw, wzmacniając wiarygodność finansową Polski na rynkach zagranicznych i zabezpieczając potencjalne potrzeby bilansu płatniczego.

Oczywiście przede wszystkim wymagane jest wysokie bezpieczeństwo inwestowanych środków i ich właściwa wysoka płynność, dopiero po spełnieniu tych warunków, można dbać o podwyższenie dochodowości rezerw w długim okresie.

. Podjęte działania różnego rodzaju, pozwoliło ograniczyć ryzyko portfela rezerw, ale także podwyższyć jego dochodowość. W 2020 roku stopa zwrotu z rezerw obliczona w złotych wyniosła 5,2 procent, a obliczona w walucie instrumentów 2,3 procent i była znacznie wyższa niż średnio w ciągu ostatnich 5 lat.

W efekcie, dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi wyniósł 6,9 mld zł i stanowił główną składową wyniku finansowego, który w 2020 r. wyniósł 9,3 mld zł. Zgodnie z ustawą o NBP, 95 procent tej kwoty już wpłynęło do budżetu państwa. Biorąc to wszystko pod uwagę, mogę dzisiaj z dumą powiedzieć, że w 2020 roku, podobnie jak w poprzednich latach, NBP nie tylko realizował swoje ustawowe cele, ale też aktywnie wspierał polską gospodarkę w obliczu pandemii.

Dziękuję Państwu za uwagę.